

Europese staatssteun: rem of motor voor Vlaanderen?

INFOSESSIE SERV & VLEVA

21 april 2026

Welkomstwoord

- **Jan Buysse**, algemeen directeur van VLEVA

Programma

9.05 u. Toelichting: een handig overzicht van het Europese regelgevend kader én een actuele stand van zaken van enkele staatssteundossiers - **Karel De Corte**, adviseur staatssteun bij VLAIO + aansluitende Q&A

11.05 u. Pauze met koffie

11.20 u. Toelichting: de krachtlijnen van het advies “Aanbeveling voor een proactief Vlaams staatssteunbeleid”- **Peter Van Humbeek**, stafmedewerker bij SERV

11.30 u. Interactieve sessie: **Verso, Bond Beter Leefmilieu en Agoria** lichten een concrete case toe en delen hun uitdagingen rond staatssteun

12.10 u. Slot door **Pieter Kerremans**, administrateur-generaal van SERV

Toelichting + aansluitende Q&A

- **Karel De Corte**, adviseur staatssteun bij het Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO)

Vlaanderen
is ondernemen

Staatssteun

Vlaamse Overheid

Karel De Corte

21 April 2026

AGENTSCHAP
INNOVEREN & ONDERNEMEN

Overzicht

1. Begrip staatssteun
2. Europees regelgevend kader – algemeen
3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)
4. Kaderregeling O&O&I
5. De-minimisverordening
6. CEEAG (Milieu, klimaat en Energie Richtsnoeren)
7. Tijdelijke Kaderregelingen Covid en Oekraïne crisis
8. Clean Industrial Deal kaderregeling (CISAF)
9. DAEB
10. Staatssteun in Vlaanderen – enkele principes
11. Procedures en rapporteringen
12. Mededeling staatssteun en grids
13. Conclusie en risico-inschatting

1. Begrip staatssteun

Waarom toezicht op staatssteun?

- Artikelen VWEU gemeenschappelijke markt (sedert 1957)
 - 4 vrijheden (goederen, personen, diensten en kapitaal)
 - mededingingsregels (kartelrecht, misbruik van machtspositie, openbare bedrijven en staatssteun)
 - rol Raad ↔ Commissie
- Doel: vermijden van protectionisme op basis van nationaliteit of vestigingsplaats
 - vrije mededinging en de handel tussen de lidstaten
 - geen versterking van de concurrentiepositie van Vlaamse ondernemingen ten koste van de buitenlandse
(level playing field)

1. Begrip staatssteun

- Artikel 107, lid 1 VWEU:

“Behoudens de afwijkingen waarin dit verdrag voorziet, zijn steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt”

- Artikel 108, lid 3 VWEU

“De Commissie wordt van elk voornemen tot invoering of wijziging van steunmaatregelen tijdig op de hoogte gebracht, om haar opmerkingen te kunnen maken. (...)

De betrokken lidstaat kan de voorgenomen maatregelen niet tot uitvoering brengen voordat die procedure tot een eindbeslissing heeft geleid.”

1. Begrip staatssteun – staatsmiddelen

Steun verleend door lidstaat of met staatsmiddelen bekostigd

- federale overheid, ook gedecentraliseerde overheden
- gemeenschappen, gewesten, provincies, gemeentes, intercommunales, ...
- **openbare bedrijven** (dominerende invloed: concreet bekijken)
 - Vermoedens: meerderheid van de aandelen, leden van raad van bestuur, minderheidsaandeelhouder met specifieke voorrechten (vb. vetorecht, goedkeuring tarieven, bindend advies) – weerlegbaar ongeacht hun juridisch statuut en benaming (publiek/privaat, vzw,...)
 - Staatssteunregels niet ontwijken door privaatrechtelijke onderneming op te richten
 - EU mengt zich niet in de interne organisatie van de lidstaten
vb. steun via ontwikkelingsmaatschappij omvat nog steeds “staatsmiddelen” tenzij bewezen dat ze uit private/economische activiteiten komen (LRM, maar ook autonome gemeentebedrijven)

1. Begrip staatssteun – staatsmiddelen

- geld uit “communautaire bron” (structuurfondsen: EFRO, Interreg, ESF)
EU ziet dit als “toegewezen” aan lidstaat, die daar dan zelf discretionair kan beslissen → staatsmiddelen

⇔ “directe EU steun” (Horizon, ETS Innovatiefonds, Connecting Europe Facilities CEF, EU Invest,...): geen “staatsmiddelen”

Opgelet: wel cumul beperkingen indien voor dezelfde kosten zowel EU middelen als staatssteun verkregen worden

⇔ middelen die gedragen worden door gebruikers : geen staatssteun (vb. verplichte afname van minimum hoeveelheid groene stroom tegen duurdere prijs: wel voordeel voor producent maar gedragen door afnemers en dus geen staatssteun)

1. Begrip staatssteun – staatsmiddelen

Staatsmiddelen

- steun betaald uit de begroting federale of decentrale overheden
- rechtstreekse subsidies of premies
- kwijtschelding van schulden/huurgelden/... of spreiding ervan in de tijd
- Verkoop/verhuur van gronden en gebouwen tegen lagere prijzen dan marktprijs, betalen van kunstmatig verhoogde prijzen door overheid
- niet-innen van belastingen of sociale bijdragen, vorderingen, belastingvrijstelling
- voordelen in natura, terbeschikkingstelling van infrastructuur die enkel bepaalde ondernemingen ten goede komt
- achtergestelde leningen of leningen tegen gunstiger voorwaarden (lage rente, langere looptijd, gunstigere aflossingsvoorwaarden)
- omzetting van lening in subsidie
- niet-marktconforme kredietfaciliteiten of deelnemingen in kapitaal
- overheidsgaranties

1. Begrip staatssteun – selectiviteit – economisch

Selectiviteit: voordeel voor bepaalde ondernemingen

- Onderneming

“Elke eenheid die een economische activiteit uitoefent, ongeacht haar rechtsvorm en de wijze waarop zij wordt gefinancierd”.

→ juridisch statuut speelt geen rol (vb. ook vzw, ongeacht publiek/privaat, kwalificatie naar nationaal recht, manier van financiering,...)

→ steun aan burger/natuurlijke persoon geen staatssteun tenzij econ. act.
Vb. steun aan burger vóór die start met econ. act. kan

- Economische activiteit

- aanbieden van goederen of diensten op markt: “vermarktbaarheid”
- gaat verder dan strikt “economische” sectoren (ook vele sociale of zorgsectoren zoals ziekenhuizen, sociale economie, werkgelegenheid,...)
- combinatie: “onderneming” beperkt tot economische activiteiten
- winstoogmerk is niet vereist, aard of doel niet doorslaggevend

1. Begrip staatssteun – selectiviteit – economisch

- “In house”: overheid kan er voor kiezen om bepaalde dienst intern te verrichten, maar dat sluit niet uit dat er in theorie andere marktdeelnemer bereid en in staat zou zijn om dat ook te doen
→ dus niet relevant voor beoordeling “economisch karakter”
- Uitoefening van overheidsgezag, of organen die onder de staat vallen in hun hoedanigheid van overheid en activiteiten uitoefenen die tot de kerntaken van de overheid behoren, of die wegens hun aard, doel en de regels waaraan ze zijn onderworpen met die taken verband houden
- Niet-economisch zeer beperkt geïnterpreteerd:
vb. leger, politie, luchtverkeersveiligheid, maritieme veiligheid, milieu-inspectie, gevangenis, binnen- en buitenlandse veiligheid, justitie, basisonderwijs,...

1. Begrip staatssteun – selectiviteit – economisch

Sociale zekerheid: “solidariteitsbeginsel”, opzet en structuur

- Niet-economische kenmerken
 - Verplichte aansluiting
 - Uitsluitend functie van sociale aard
 - Mist ieder winstoogmerk
 - Uitkeringen niet afhankelijk van bedrag premie
 - Uitbetaling niet noodzakelijk evenredig aan beroepsinkomst
 - Overheidstoezicht
- Economische kenmerken
 - Facultatieve deelname
 - Kapitalisatie beginsel (uitkering hangt af van betaalde premie en de financiële resultaten)
 - Winstgevend karakter
 - Uitkeringen zijn een aanvulling op basisstelsel

1. Begrip staatssteun – selectiviteit – economisch

Gezondheidszorg:

- Nationale kenmerken, kan verschillen tussen lidstaten
- Vb. ziekenhuizen in Spanje zijn niet-economisch
 - gebaseerd op solidariteit, gefinancierd uit sociale premies en andere staatsmiddelen en leveren diensten kosteloos aan aangesloten personen via universele dekking
 - zelfs aankopen van goederen (geneesmiddelen, apparatuur,...) in die context blijft niet-economisch
- Ziekenhuizen in andere landen (ook België) zijn wel economisch
 - diensten tegen betaling, via patiënt of verzekering
 - Zekere mate van concurrentie tussen ziekenhuizen
- Dokters, apothekers,... zijn “ondernemingen”

1. Begrip staatssteun – selectiviteit – economisch

Voorbeelden – waarschijnlijk niet-economisch

- Openbaar onderwijs : sociale, culturele opvoedkundige taak overheid
- Sportclubs voor burgers, naschoolse activiteiten,...
- Jeugd opvangcentra
- Psychiatrische centra
- Hulp aan kwetsbare personen (OCMW, CAW, daklozen, asielzoekers,...)

1. Begrip staatssteun – selectiviteit – economisch

Voorbeelden – waarschijnlijk wel economisch

- Ziekenhuizen
- Ziekenvervoer
- Rust- en verzorgingscentra
- Sociale huisvesting
- Kinderopvang
- Toegang tot arbeidsmarkt

Mogelijke oplossingen of pistes:

- Openbare aanbesteding
- DAEB besluit of DAEB de-minimis zal in heel veel gevallen de meest logische oplossing zijn

1. Begrip staatssteun – selectiviteit

- Selectiviteit

- voordeel voor “bepaalde” ondernemingen
- concurrentiepositie verstrekt t.a.v. ondernemingen die geen steun kregen
- “algemene” maatregel per definitie geen staatssteun
 - geldt voor alle ondernemingen ter ondersteuning gehele economie
 - onderlinge verhouding onaangetast
 - zonder onderscheid van toepassing geografisch en op alle sectoren

vb. algemene verlaging vennootschapsbelasting

1. Begrip staatssteun – selectiviteit

Wat met regionale of gedecentraliseerde overheid?

- EU erkent in principe enkel de centrale overheden
- Regio kan in principe niet rechtstreeks naar Commissie, zelfs niet voor exclusieve bevoegdheid (vb econ. ondersteuningsbeleid)
- Maatregel noodzakelijkerwijze beperkt tot eigen gebied
 - per definitie kleiner dan grondgebied lidstaat
 - zelfs “algemene” maatregel van toepassing op volledige grondgebied van een regio is nog steeds “specifieke” maatregel
- Jurisprudentie: Portugal/Commissie (C-88/03) en Rioja (C-428/06)
 - regio moet (constitutionele) fiscale bevoegdheid en autonomie hebben zonder dat centrale overheid dit kan tegenhouden of inhoudelijk wijzigen
 - regio moet de politieke en budgettaire gevolgen dragen
 - geen compensatie door steun van andere regio's of centrale overheid
 - maatregel slaat effectief op alle ondernemingen van alle sectoren (zonder discriminatie) op het grondgebied dat onder de jurisdictie van dat orgaan valt

1. Begrip staatssteun – selectiviteit

Geografische / regionale selectiviteit

↔ referentiekader kan slechts deel van het grondgebied zijn
= algemene maatregel, onder 3 voorwaarden (cumulatief):

1. Institutionele autonomie: eigen politieke en administratieve status, los van de centrale overheid
2. Procedurele autonomie: autonoom beslissingen nemen
3. Economische en financiële autonomie: zelf de financiële en politieke consequenties dragen van een maatregel

→ Mededeling begrip staatssteun (2016) creëert meer openheid

Lokaal? Misschien, indien quasi-automatische verlaging gemeente-belasting die voor alle ondernemingen geldt, zonder “aanvraag” en niet de facto heel kleine of heel specifieke groep (niet “dedicated”)

1. Begrip staatssteun – selectiviteit

- Selectiviteit

Zie §118 NoA:

“Het feit dat de steun niet voor een of meer bijzondere en vooraf aangewezen begunstigden is bedoeld, maar met toepassing van een aantal objectieve criteria en binnen een vooraf bepaald globaal budget aan een onbepaald aantal begunstigden kan worden verleend die niet tevoren zijn geïndividualiseerd, volstaat niet om het selectieve karakter van de maatregel te ontkennen”

1. Begrip staatssteun – voordeel

Voordeel dat de mededinging of intracommunautaire handel potentieel kan verstoren

- Voordeel

alle maatregelen die lasten verminderen die normaliter op budget van onderneming drukken en daardoor de concurrentiepositie van de begunstigde versterken

→ voordelen waarover men in normale marktomstandigheden niet beschikt

- Potentieel beïnvloeden van de mededinging en de handel

- zelfs zeer klein bedrag vormt juridisch “staatssteun”
- ev. wel verenigbaar met het Verdrag wegens geringe invloed (de-minimis)

- Principe van de particuliere investeerder

- soortgelijke voordelen tegen dezelfde voorwaarden beschikbaar op markt?
- handelen overheid marktconform → geen staatssteun

1. Begrip staatssteun – invloed op handel / mededinging (potentieel)

- No effect on trade: case by case, restrictief
 - Begunstigde levert goederen/diensten binnen een beperkt geografisch gebied binnen de lidstaat
 - Onwaarschijnlijk dat er (veel) gebruikers uit andere landen aangetrokken worden
 - De maatregel wordt geacht slechts een klein marginaal effect te hebben op de voorwaarden/omstandigheden van grensoverschrijdende investeringen of vestigingen
- Niet noodzakelijk grensoverschrijdend handelsverkeer nodig.
- Kan voldoende zijn dat lokale aanbod verruimd wordt of in stand gehouden worden, zodat buitenlandse marktdeelnemers toegang moeilijker wordt gemaakt.

1. Begrip staatssteun – private middelen – cumul

Max. steunpercentage impliceert deel “private” financiering

- Private inkomsten, inkomst contractonderzoek of via commerciële leningen bij banken: OK
- Moeilijker: “eigen” middelen die oorspronkelijk ook “publiek” waren.
- Aantonen dat de economische activiteit in kwestie (zowel qua investering als qua werking) in het economisch belang is van de publieke projectpartner.
- Cfr. overheid handelt zoals een marktdeelnemer in een markteconomie.
- Publieke projectpartner investeert niet meer eigen inbreng dan private marktdeelnemer zou hebben gedaan in een gelijkaardige situatie.
- Dit vereist ook steeds dat een gescheiden boekhouding wordt gevoerd. Hierdoor kan de eigen inbreng duidelijk worden geïdentificeerd en kunnen de kosten en opbrengsten van de verschillende activiteiten worden onderscheiden.
- Uitzonderlijk: strenge bewijslast voor begunstigde!

1. Begrip staatssteun – ondernemerschapsbevordering

- dunne lijn tussen een publieke taak van generieke sensibilisering en algemene informatieverstrekking enerzijds en advisering, begeleiding op maat van de klant anderzijds
- algemene informatieverstrekking, bewustmaking, sensibilisering, reclame, basisadvies, eerste lijn begeleiding, doorverwijzing,...
→ niet-economisch → geen SA
- Focus op individueel adviseren of begeleiden van ondernemingen op maat: vaak economisch.
→ intermediair in concurrentie met andere professionele dienstverleners op de markt (cfr. consultancykantoren, advies- en opleidingsverstrekkers, advocatenkantoren, fiscalisten, communicatiebureaus)

1. Begrip staatssteun – ondernemerschapsbevordering

- 1 op 1 begeleiding meer risico dan “collectief” maar niet sluitend
- **Tip:** vaak kan eindresultaat goede indicatie zijn (pasklaar bruikbaar advies op maat van individuele noden?)
- Spelers als Unizo/Voka: vaak gamma gaande van infosessies, advies, kortlopende begeleiding, tot meer langdurige begeleiding
 - Alles tot en met een kortlopende begeleiding, zelfs individueel kan in theorie nog sensibiliserend zijn (vb. doel onderneming doen inzien dat hij of zij best verdere begeleiding zou kunnen gebruiken).
 - Bootcamp in bepaalde omstandigheden (vb. wel intensieve persoonlijke begeleiding met gepersonaliseerd inzicht, maar in de praktijk vaak niet meer dan bewustmaking dat gespecialiseerd advies of begeleiding nuttig zou zijn).
- Dit moet dus steeds dossier per dossier bekeken worden.

2. Europees regelgevend kader – overzicht

- Artikelen 107 t.e.m. 109 VWEU-Verdrag
 - basisbepalingen, directe werking (ex art 87 en ex art 93)
 - EU staatssteunreglementeringen zijn verdere precisering
 - DAEB eigenlijk via 106 VWEU
- Verordeningen van de Raad
 - Machtigingsverordening: Verordening 2015/1588 van 13 juli 2015 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op bepaalde soorten horizontale steunmaatregelen (codificatie)
 - Procedureverordening: Verordening (EU) 2015/1589 van de Raad van 13 juli 2015 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (codificatie)
 - Uitvoeringsverordening: Verordening (EU) 2015/2282 van de Commissie van 27 november 2015 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 794/2004 wat betreft de aanmeldings- en informatieformulieren

2. Europees regelgevend kader – overzicht

- Vrijstellingsverordeningen van de Commissie
 - De-minimis
 - Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV of GBER)
 - KMO investeringen in de landbouw- en visserijsector (ABER en FIBER)
 - De-minimis voor Landbouw en Visserij
 - TBER transport vrijstellingsverordening (maart 2026)

2. Europees regelgevend kader – overzicht

- Richtsnoeren en kaderregelingen van de Commissie
 - niet officieel gedefinieerd in het Verdrag: sui generis
 - strikt juridisch niet op hetzelfde niveau, de facto zeer grote waarde
 - duidelijkheid over invulling beleidsvrijheid Commissie
 - Voorbeelden: CEEAG (Milieu, Energie en klimaat), Kaderregeling Onderzoek & Ontwikkeling & Innovatie, regionale steun (RAG), risicokapitaalinvesteringen, landbouw- en de bosbouwsector, visserij- en de aquacultuursector, reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden
 - Recent ook de Tijdelijke Crisis Kaderregelingen Covid en Oekraïne en de nieuwe Clean Industrial Deal staatssteun kaderregeling (CISAF)
- Beschikkingspraktijk van de Commissie – Mededelingen
 - Individuele precedentes, leiden vaak tot meer generieke Mededeling
 - Vb. Mededeling inzake het begrip staatssteun, mededeling inzake staatssteun in de vorm van garanties,...
- DAEB pakket: toezicht op financiering via 106 VWEU (compensatie ↔ steun)

2. Europees regelgevend kader – algemeen

Onderscheid ter kennisgeving en aanmelding

- Algemene regel : aanmelding
- **Uitzondering:** Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV)
 - kortere en veel soepelere procedure : fiche PB
 - ter kennisgeving binnen de 20 werkdagen na de inwerkingtreding
 - niet nodig om te wachten op de goedkeuring
- **Nog verdere uitzonderingen:** de-minimis en DAEB: zelfs geen ter kennisgeving
- **Principe:** keuze lidstaat, afwegen van voor- en nadelen
 - snelheid procedure, aanmelding of niet
 - Steunintensiteit
 - in aanmerking komende investeringen, kosten,...
 - definities, randvoorwaarden

2. Europees regelgevend kader – algemeen

Onderscheid steunregime ↔ ad hoc

1. Overheid meldt algemeen kader (decreet, BVR,...) aan bij de EU Commissie, of past vrijstellingsverordening toe

- conform inzake maximale steunpercentages, steunbedrag, in aanmerking komende investeringen of kosten,...
- alle individuele dossiers zijn vrijgesteld en moeten niet apart worden aangemeld, tenzij bepaalde aanmeldingsdrempels overschreden zijn

2. Er is geen generiek staatssteun kader aangemeld bij DG COMP

- elk dossier moet individueel aan de Commissie voorgelegd worden door aanmelding of ter kennisgeving (tenzij de-minimis)
- apart SA nummer

2. Europees regelgevend kader – algemeen

Overzicht website links voor EU regelgeving

EUR-lex: algemene website wetgeving, jurisprudentie, publicatieblad

<http://eur-lex.europa.eu/nl/index.htm>

Europese Commissie - Directoraat-generaal Concurrentie

http://ec.europa.eu/competition/index_en.html

Specifiek overzicht belangrijkste EU staatssteun regelgeving

https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation_en

State Aid Modernisation (SAM)

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/index_en.html

Specifiek overzicht DAEB regelgeving

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/sgei.html

EU Decentraal (Nederland)

<https://europadecentraal.nl/onderwerp/staatssteun/>

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV – GBER)

Verordening nr. 651/2014 (PB van 26 juni 2014, L 187)

- Vrijstellingsverordening Commissie voor bepaalde categorieën steun
- Vermijden dat EU zich telkens opnieuw moet uitspreken over dezelfde soort van dossiers (EU focust op grote en moeilijkere dossiers)
- Lidstaat (of regio, of lokaal bestuur) oordeelt in de eerste plaats zelf of er sprake is van staatssteun die verenigbaar kan zijn met de EU regels

- Alle voorwaarden steeds te bekijken op moment van toekenning
- Max. steunpercentage, steunbedrag, in aanmerking komende kosten

- controle a posteriori mogelijk door ter kennisgeving
→ geregistreerd bij EU (SA nummer), rapportage scorebord SARI, steekproef controle, TAM transparantie website,...

- Structuur AGVV: 2 delen – algemeen en thematisch

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Formele voorwaarden (o.a. art 1)

- Expliciet vermelden dat geen steun kan toegekend worden aan:
 - Ondernemingen waartegen bevel tot terugvordering uitstaat
 - Niet al te veel zorgen over maken. Zeer uitzonderlijk. En als dat het geval is, zal je het normaal gezien wel weten omdat EU dat signaleerd heeft
 - Ondernemingen in moeilijkheden (OIM) (art 2,18)
 - Moet wel reflex zijn om dit op te vragen, bv. in aanvraagformulier én dit ook te controleren
 - Begunstigde mag dus niet meer dan de helft eigen vermogen kwijt zijn op moment beslissing steun
 - Vaak te bekijken op “groepsniveau”

TIP: vermeld in subsidiereglement of in beslissingsbrief steeds “dit is steun op basis van art X van de AGVV, gekend onder SA nummer ...”

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Individuele aanmeldingsdrempels (art. 4)

- Gevoelig verhoogd door green deal GBER (2023)
 - Regionale steun: 8,25 of 12,38 miljoen
 - KMO-investeringssteun: 8,25 miljoen
 - KMO-advies: 2,2 miljoen
 - KMO-innovatiesteun: 10 miljoen
 - Opleidingssteun: 3 miljoen
 - Werkgelegenheidssteun kwetsbare WN: 5,5 miljoen
 - Loonsubsidies WN handicap: 11 miljoen
 - Milieusteun: generiek 30 miljoen, tenzij afwijkende drempel
 - Cultuur: 165 miljoen (investering) en 82,5 miljoen (exploitatie)
 - Sportinfrastructuur: 33 miljoen investering, 2,2 miljoen expl.

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Stimulerend effect (art. 6)

- Nooit starten voor de aanvraag van de steun!
TIP: zet dat expliciet in subsidiereglement
- Eigenlijk geen steun voor activiteiten die sowieso zouden uitgevoerd worden, ook zonder steun
- Enkel voor **extra** inspanningen (= additionaliteit)
- In AGVV iets soepeler (tenzij voor ad hoc steun): niet gestart
- bij grondige beoordeling door EU: veel zwaardere analyse
2 scenario's, met en zonder steun (counter factual)
 - geen steun voor activiteit die sowieso zou gedaan worden
 - wezenlijke toename omvang, reikwijdte, totale uitgaven, snelheid project bewijzen
- Stimulerend effect/additionaliteit is ook een EFRO voorwaarde
 - Niet zomaar verder financieren van iets wat al bestond

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Cumulering (art. 8)

- totale steun voor het project optellen, ongeacht steun uit plaatselijke, regionale, nationale of communautaire bron
- verschillende in aanmerking komende kosten → geen probleem
- zelfde kosten → cumul kan met andere (GBER) steun, tenzij daardoor boven de maximale steunintensiteit
- zelfde kosten → cumul met de-minimis kan tenzij daardoor boven drempel AGVV of de-minimis drempel
- Cumul met “EU financiering”: tot meest gunstige plafond

TIP: als onderneming je steun komt vragen, vraag dan als overheid steeds of, en hoeveel, steun reeds bij andere instanties werd gekregen voor dezelfde kosten → reflex kweken “mag ik nog co-financieren”?

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Transparantieplichting (art. 9)

- Staatssteunwebsite verplicht vanaf 1 juli 2016
- Volledige tekst regelgevend kader + beknopte infofiche (komt automatisch uit SANI bij ter kennisgeving)
- Elke individuele begunstigde die meer dan 100.000 euro krijgt
- Inhoudelijk: naam, KBO nr, KMO/GO, plaats, Nace, steunbedrag, datum toekenning, doel van de steun, steunverlenende entiteit, EU referentienummer
- TAM website EU Commissie

<https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/chooseLanguage>

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Specifieke onderdelen van de AGVV

- Regionale investerings- en exploitatiesteun (13-16)
- KMO steun (investering, advies, beurzen, Interreg – 17-20)
- KMO toegang tot financiering (21-24)
- O&O&I (25-30)
- Opleidingssteun (31)
- Kwetsbare werknemers, gehandicapten (32-35)
- Milieu (36-49)
- Natuurrampen (50), Sociaal vervoer (51), Breedband (52), Cultuur (53-54), Sport (55), Lokale infrastructuur (56)
- Steun voor regionale luchthavens (56bis)
- Steun voor havens (zee-en binnenhavens) (56ter/quater)

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV) – nieuw

- EU publieke consultatie gestart in maart met ontwerp nieuwe GBER, opmerkingen tot 23 april 2026
- Tweede ronde in de zomer
- Doel: nieuwe GBER van kracht op 1/1/2027

- Inhoudelijk : grote lijnen blijven dezelfde,
- Structuur wat aangepast (definities, drempels,...) meer samen gezet in thematische hoofdstuk
- Wat extra mogelijkheden voor “kleine” steun inzake investeringen, O&O, opleiding en ecologie
- Toevoegen van “small mid cap” (minder dan 500 WN)
- Sociale ondernemingen en werkgelegenheid meer soepelheid

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV) – nieuw

- Art 1: geen aan te melden evaluatieplan voor steun met grote budgetten (150 miljoen per jaar) meer.
- Art 2, lid 32 Onderneming in Moeilijkheden (OIM)
 - Definitie zelf NIET gewijzigd ondanks heel veel vragen
 - BE en andere LS blijven meer soepelheid vragen rond “eigen vermogen” en meetellen van quasi-equity, achtergestelde leningen, intra-groep garanties,...
 - Wel opening voor O&O steun aan start-ups tot 10 jaar voor “innovatieve ondernemingen” (nog te definiëren)

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV) – nieuw

- Art 20: KMO-investeringssteun
 - Grotendeels zelfde als oude art 17
 - Nieuw: tot 100% steun voor KMO's als de steun beperkt blijft tot 300.000 per onderneming per project
- Art 18: Interreg:
 - Grotendeels zelfde als oude art 20 en 20bis
 - Vrijstelling van 22.000 euro per project blijft
 - Nieuw is dat er expliciet tot 100% steun mogelijk is
- Art 29 starterssteun (oude art 22)
 - Grotendeels zelfde
 - Nieuw: verdubbeling voor “start-ups” i.p.v. voor “jonge, innovatieve” onderneming, ook voor “sociale” onderneming

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV) – nieuw

- O&O hoofdstuk : algemeen, soepeler voor OIM tot 10 jaar
- Art 32 (oude art 25): pure O&O steun
 - Nieuw: “toegepast” onderzoek aan 30% als je industrieel (50%) en experimenteel (25%) door elkaar lopen
 - Nieuw: kleine projecten tot max. 1,2 miljoen euro steun per project kunnen bonus van 20% krijgen (dus ook grote ond.)
 - Bonuspercentages inzake samenwerking met andere bedrijven en onderzoeksinstellingen wat aangepast
 - Haalbaarheidsstudies: extra 20% bonus indien max. 400,000 euro steun wordt gegeven
- Art 38 Onderzoeksinfrastructuur (oude art 26 en 26bis)
 - Samengevoegd in één artikel aan 50% steun

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV) – nieuw

- Art 39 **clusters** (oude art 27)
 - Beperking tot 10 jaar blijft, maar 1x verlengbaar tot 20 jaar
 - Aanmeldingsdrempel van 10 miljoen naar 15 miljoen
- Art 40: nieuw mechanisme om gebruikers/deelnemers aan clusters en onderzoeksinfrastructuur steun te geven door lagere prijs dan marktprijs te laten betalen (ook voor midcaps)
- Art 41 KMO-innovatiesteun (oude art 28)
 - Uitgebreid naar midcaps (aan 25%)
 - Tot 100% mogelijk over 3 jaar als max. 300.000 (was 220.000)

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV) – nieuw

- Art 44 opleidingssteun (oude art 31)
 - Standaard 50%, maar + bonussen kan tot 100% (vroeger 80%)
 - O.a. bonus voor KMO, benadeelde WN, regionale steunkaart, opleiding voor digitalisering en STEM, Sociale onderneming
 - Nieuw: extra steun voor “kleine” dossiers van max 300.000 steun per onderneming, per project tot 100% steun
- Art 45-48 Werkgelegenheidssteun (oude art 32-35)
 - Veel nieuwe toevoegingen
 - Loonkost standaard 24M en 36M voor ernstig benadeelde WN
 - Hogere steunintensiteit tot 65% (was 50%)
 - Ruime definitie van (ernstig) benadeelde WN
 - Ook steun voor WN met beperking opgetrokken tot 85%

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV) – nieuw

- Milieu, klimaat en energiesteun hoofdstuk (art 51-67)
 - Grondig herschreven
 - Blijft moeilijk leesbaar en toepasbaar
 - Bonuspercentages van 10-20% voor kleine projecten tot 1,5 miljoen euro steun, ook voor grote ondernemingen
 - Milieustudies (art 67) ook nieuwe bonus tot 80% steun voor kleine studies tot 1,5 miljoen euro steun
- Art 69 cultuur (oude art 53)
 - Soepeler geworden door wegvallen van de lijst met voorbeelden van culturele activiteiten (nadeel is dat bewustwording en duidelijkheid nu minder groot is)
 - Inhoudelijk grotendeels identiek gebleven

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV) – nieuw

- Inwerkingtreding voorzien op 1/1/2027
- Overgangsperiode van 6 maanden om bestaande steun aan te passen aan de nieuwe vereisten
- Alle steunregimes die op de oude 2014 GBER gebaseerd zijn, moeten aangepast worden en opnieuw ter kennis worden gegeven aan de EU via SANI (of opvolger)
- Alle bestaande steunregimes met oude SA nummers zullen aflopen ten laatste 30 juni 2027 en dus nieuw SA nummer krijgen

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV) – KMO def.

- aanbeveling van 6 mei 2003 (PB van 20 mei 2003, L 124/36)
- Bijlage 1 bij de AGVV

• Drempels:	<u>omzet</u>	<u>balans</u>	<u>werknemers</u>
Micro	2	2	10
KO	10	10	50
MO	50	43	250

- maximumdrempels: lidstaat mag deze lager stellen, de facto iedereen gebruikt deze. Al 20 jaar niet geïndexeerd.
- Opgelet: andere drempels in fiscaliteit en vennootschapsrecht
- zelfstandigheids criterium
 - ▶ partner-ondernemingen : 25-50% → pro rata optellen
 - ▶ verbonden ondernemingen : vanaf 50% → volledig optellen
 - ▶ zowel in de rechte lijn als zijlijn, niet afbreken na 1 niveau

3. Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV) – KMO def.

- partner van partner: NIET optellen
- verbonden van partner: WEL pro rata bijtellen
vb. A 30% in B dat 100% C controleert
→ 100% van C optellen bij B
→ van totaal 30% nemen en optellen bij A
- partner van verbonden: WEL pro rata bijtellen
vb. A 60% in B dat voor 30% C controleert
→ 30% van C en 100% van B optellen bij A
- verbonden van verbonden: WEL voor 100% optellen
vb. A 60% in B dat voor 60% C controleert
→ 100% C en 100% B optellen bij A

4. Kaderregeling O&O&I

- EU Publicatieblad 28 oktober 2022, C 414/10
- Kaderregeling is geen vrijstellingsverordening, dus in theorie steeds aanmelding bij EU nodig
- Maar Kaderregeling bevat ook enkele aanknopingspunten om de lidstaat/regio/managementautoriteit zelf te laten oordelen dat een bepaalde **activiteit** onder bepaalde voorwaarden **als niet-economisch** moet worden beschouwd **en dus niet onder de staatssteun regels valt.**

Algemene, vage formulering en simpele verwijzing naar de kaderregeling O&O&I volstaat niet !!!

4. Kaderregeling O&O&I

Typische ECONOMISCHE ACTIVITEITEN

- Verhuur van uitrusting of laboratoria aan onderneming
- Dienstverlening aan ondernemingen
- Contract onderzoek

Als onderneming een **marktprijs** betaalt is er meestal geen sprake van staatssteun!

4. Kaderregeling O&O&I

NIET-ECONOMISCHE ACTIVITEITEN (punt 20)

- Primaire activiteiten van onderzoeksorganisaties/kennisinstellingen:
 - Opleiding, openbaar onderwijs
 - Onafhankelijke O&O incl. O&O in daadwerkelijke samenwerking
 - Brede verspreiding van onderzoeksresultaten op niet-discriminerende basis
 - Activiteiten inzake kennisoverdracht door OO/KI mits alle winst opnieuw in primaire activiteiten geïnvesteerd
- **Voorwaarde:** klassieke OO/KI (universiteiten/hogescholen of strategische onderzoekscentra)
anders verklaring op eer dat men voldoet aan de voorwaarden

4. Kaderregeling O&O&I

Indicatieve checklijst & aandachtspunten:

- Aanvrager is een erkende OO/KI
- Doelstelling project: onafhankelijk onderzoek en ontwikkeling met het oog op brede kennisoverdracht en disseminatie
- OO/KI stuurt inhoudelijk het onderzoek
- Klankbordgroep zo breed en representatief mogelijk: niet sturend!
- Alle kennis, resultaten en alle geleverde adviezen zo ruim en vrij mogelijk verspreiden via website, briefing, publicaties,...
- De redenering dat alle bedrijven in theorie de kans krijgen om een vraag te stellen, of om een test uit te voeren, volstaat NIET om te voldoen aan de vereiste van de brede disseminatie
- Ook specifieke vraag en antwoord van 1 bedrijf in het kader van het onafhankelijke onderzoek, moet voor iedereen toegankelijk zijn
- Ondernemingen die resultaten “op maat” willen gebruiken betalen marktconforme prijs

4. Kaderregeling O&O&I

Kwalificatie als Niet-economische DAB (NEDAB) als alternatief

- Bepaalde “publieke” spelers (POM, gemeente, intercommunale,...) of semipublieke entiteiten (vb. TUA) zijn geen OO/KI in de zin van de Kaderregeling O&O&I
 - Wel aanvaardbaar indien hun taken:
 - aansluiten bij “algemeen belang” of “typische overheidstaak”
 - eerder generiek sensibiliserend, informierend, coördinerend,...
 - in normale marktomstandigheden niet opgenomen worden door een onderneming op de markt
- geen economische activiteit = geen staatssteun

5. De-minimis

Verordening nr 2023/2831 (PB van 15 december 2023, L)

- maximaal 300.000 euro de-minimis per 3 jaar
- Steeds “exact” bedrag nodig – NIET “klein bedrag/voordeel”
- quasi blanco cheque inzake in aanmerking komende kosten
- van toepassing op alle ondernemingen, ook de grote
- ook ondernemingen in moeilijkheden (indien subsidies)
- aparte de-minimis voor landbouw en visserij
- **TIP** : overheid moet onderneming melden dat het gaat om de-minimissteun (best via verwijzing naar de EU Verordening), daar een exact bedrag op plakken en vragen naar eerdere de-minimis via verklaring op eer

5. De-minimis

- 3 jaar “rollend” (i.t.t vroeger “2 + huidig”)
- overschreden → steun die drempel doet “springen” terugvorderen
- **Alle ‘de-minimis’**: alle overheden, alle projecten/kosten optellen
- optellen per “begunstigde”: ook **verbonden ondernemingen**
- per “lidstaat”
- **OPGELET**: te bekijken op het moment van de toekenning van de steun (niet uitbetaling)
- geen aparte lagere drempel meer voor transportsector

5. De-minimis

- **Cumul**
 - alle de-minimis optellen
 - de-minimis met AGVV voor verschillende kosten: geen probleem
 - de-minimis met AGVV voor zelfde kosten: meest gunstige plafond
 - uitzondering: aparte DAEB de-minimis (750.000): cumul kan
- fusie of overname: steun voor die datum blijft rechtsgeldig, steun erna moet rekening houden met alle steun die beide entiteiten in het verleden reeds kregen
- bij splitsing: toerekenen aan dat deel die de gesteunde activiteit uitvoerde, en anders evenredig
- onderneming verklaart 'op eer' drempel niet overschreden
- momenteel nog geen centraal (Belgisch) register

5. De-minimis

EU de-minimis register is verplicht vanaf 2026

- Alle steungevende overheden (ook lokaal) moeten cijfers per gesteunde onderneming invoeren: eigen verantwoordelijkheid!
- Enkel “nieuwe” de-minimis steun die werd beslist/toegekend vanaf 1 januari 2026 (oude de-minimis moet er niet in)
- Binnen de 20 werkdagen na de steunbeslissing invoeren
- Wat moet er geregistreerd worden?:
 - Identificatie via KBO én naam begunstigde
 - Bedrag de-minimis steun
 - Datum waarop de steun werd toegekend/beslist
 - Steunverlenende overheid (via een vaste code die door het systeem zal gegenereerd zijn)
 - Steuninstrument (meestal “direct grant”)
 - Nace code begunstigde

5. De-minimis

Informatie, vragen en hulp

- Toegang eAid-office – marleen.deproft@vlaanderen.be
- eAid Register - <https://internal.aid-register.ec.europa.eu/>
- eAid Publieke site - <https://aid-register.ec.europa.eu/home>
- Tutorials EU op You Tube - https://www.youtube.com/playlist?list=PLFm7hml4mmeW_Z8D4vzry94PZe5-jRJyI

- Inhoudelijke vragen over staatssteun/de-minimis – karel.decorte@vlaio.be
- VLAIO website staatssteun

[Geef je steun aan ondernemingen? Denk aan de Europese staatssteunregels | VLAIO](#)

[Veelgestelde vragen: De-minimis | VLAIO](#)

[Documenten staatssteun de-minimis - Dropbox](#)

6. Richtsnoeren klimaat, milieubescherming en energie (CEEAG)

- EU Publicatieblad 18 februari 2022, C 80/1
- Richtsnoeren zijn geen vrijstellingsverordening, dus steeds aanmelding bij EU nodig
- Ontwerp besluit aanmelden, procedure bij EU doorlopen (kan jaar of langer duren) en wachten met uitvoeren tot goedkeuring
- Vaak voor nieuwe technieken, grote precedentswaarde waar EU nog niet veel ervaring mee heeft (anders GBER)
- Ook voor individuele (ad hoc) dossiers die boven de aanmeldingsdrempels van de GBER (art 4) gaan

6. Richtsnoeren klimaat, milieu- bescherming en energie (CEEAG)

- Vaak ad hoc, grote principiële dossiers met grote budgetten of co-financiering met EU funding
 - Lange doorlooptijd
 - Moeilijke discussies
 - Vaak funding gap technisch heel moeilijk, ook met claw back in de toekomst
 - Grondige analyse door de EU met harde focus op proportionaliteit, stimulerend effect
- Soms ook als “afsplitsing” van IPCEI
 - EU kan dat ook zelf doen bij de beoordeling van IPCEI door deel goed te keuren onder CEEAG en deel via GBER

7. Tijdelijke Kaderregelingen COVID en Oekraïne Crisis

- Tijdelijke Covid-19 kaderregeling van 19/3/2020 (+ 6 amendementen)
 - Beëindigd op 30 juni 2022
 - Steeds aanmelding bij EU nodig via snelle procedure in het Engels
- Oekraïne Tijdelijke crisis kaderregeling (TCF en TCTF)
 - Steun toekennen voor eind 2025
 - Steeds aanmelding nodig: extra “transitie” piste (TCTF) niet gebruikt in Vlaanderen
 - “Level playing field” discussies: grote lidstaten hebben veel meer onderhandelingsmacht om bedrijven aan te trekken, met subsidie races als gevolg.
 - België is voorstander van terugkeer naar “normale” staatssteunregels
 - Maar nieuwe EU Commissie, rapporten Letta en Draghi pleiten voor meer soepelheid bij green deal en Industriebeleid

8. Nieuwe Kaderregeling Clean Industrial Deal (CISAF)

- Goedgekeurd op 25 juni 2025 (EU PB van 4 juli 2025, C-serie)
- Kaderregeling, dus aanmelding steunbesluit vereist
- Geldig voor 6 jaar tot eind 2030
- Vervangt tijdelijke crisis en transitie kader (TCTF)
- Analoog aan CEEAG maar soepeler beoordeling en ook bepaalde vormen van steun mogelijk die vroeger niet konden
- Optie om dossiers uit EU Innovatiefonds met “sovereignty seal” maar die geen EU financiering kregen, op te vangen met steun (via steunregime en met zelfde selectie/beoordeling EU)
- Politieke keuze nodig of er via subsidies nieuwe steunregimes opgezet zullen worden op basis van dit kader

8. Nieuwe Kaderregeling Clean Industrial Deal (CISAF)

- Versnelling van de uitrol van hernieuwbare energie (deel 4)
 - EU erkent dat hernieuwbare energie enkel uit niet-biologische oorsprong (RFNBO's) op korte termijn onhaalbaar is: ook koolstofarme energie (beperkt)
 - Steun mogelijk voor investeringen in productie als opslag
 - Project moet binnen de 48 maanden na de steuntoekenning uitgevoerd zijn
 - Steun op basis van een steun regime (dus geen ad hoc steun)
 - Totale investeringskost komt in aanmerking (i.t.t. "meer kost")
 - Uitgangspunt is vaak de competitive bidding.
 - Uitzondering is de steun op basis van in aanmerking komende kosten en daar dan een maximum percentage steun op. In dat geval max. 45% steun voor GO (en 55% en 65% voor MO en KO)
 - Mature technologieën zoals zonnepanelen, onshore en offshore wind en waterkracht kunnen enkel via tender, tenzij voor kleine installaties en maximaal 30 miljoen euro steun
 - Directe prijs steunregimes kunnen via een 2 way contracts for difference
 - **Compensatie hoge elektriciteitsprijzen energie-intensieve bedrijven 3 jaar** (beperkte extra optie want ETS steun afgetrokken, max. 50%,...)

8. Nieuwe Kaderregeling Clean Industrial Deal (CISAF)

- Steun voor industriële decarbonisatie (deel 5)
 - Investeringssteun gekoppeld aan minimaal vereiste vermindering van de broeikasgasemissies of ter verbetering van de energie-efficiëntie.
 - Zowel energie geproduceerd uit hernieuwbare energie als aardgas en koolstofarme brandstoffen.
 - Vooral bedoeld om eigen energie lokaal te gebruiken.
 - Ook steun voor energieopslag en transport mogelijk.
 - Geen verschuiving van emissies.
 - Steunpercentages degressief naar gelang soort van investering:
 - waterstof 60%,
 - hernieuwbare energie 45%,
 - 35% voor gebruik van koolstofarme brandstoffen,
 - 20% voor productie koolstofarme brandstoffen,
 - 30% voor alle andere
 - Voor alle investeringen geldt 5/10% kmo-bonus
 - Alternatief: funding gap (met max 200 M per onderneming en max. 10% totale budget aan één onderneming) en concurrentiële biedprocedure (naar 100%)

8. Nieuwe Kaderregeling Clean Industrial Deal (CISAF)

- Steun voor voldoende productiecapaciteit in clean technologies (deel 6)
 - Pure investeringssteun. Dus ook voor grote ondernemingen buiten de steunkaart (i.t.t. GBER).
 - Steun voor investeringen in batterijen, zonnepanelen, windturbines, warmtepompen, warmte, electrolyzers, en CCS/CCU materiaal, met inbegrip van de productie van essentiële onderdelen of raw materials voor die investeringen (uitgebreide lijst in annex 2, cfr NZIA)
 - Steunregime (niet ad hoc) voor producenten (niet voor ondernemingen die enkele investeringen doen voor zichzelf)
 - Buiten de regionale steunkaart: 15% voor grote onderneming, 25% voor MO en 35% voor KO, met een maximum van 150 miljoen per project
 - In de steunkaart: 20% GO/30% MO/ 40%KO, met een maximum van 200 miljoen per project
 - Per project (i.t.t. per onderneming vroeger → meer steun mogelijk)
 - Activiteit moet minstens 5 jaar behouden blijven in de betrokken regio na de finalisering van de investering

8. Nieuwe Kaderregeling Clean Industrial Deal (CISAF)

- Steun voor voldoende productiecapaciteit in clean technologies
 - Uitzonderlijk ad hoc matching aid
 - Komt ook uit 2.8 van de TCTF
 - Daar enkel gebruikt voor het Northvolt dossier in Oost-Duitsland dat achteraf niet doorging
 - Enkel indien er bewezen is dat er buiten EU meer steun mogelijk is, kan er dus afgeweken worden van de normale grenzen en kan EU Commissie, na een individuele aanmelding en goedkeuring van dat ad hoc dossier, toestaan om de buitenlandse steun te matchen.
 - Investering moet bij voorkeur in steunzone met meest achtergestelde gebieden. Als dat niet het geval is, dan moet de lidstaat aantonen dat de steun niet in een meer achtergesteld gebied kan plaatsvinden. Als er meerdere gebieden mogelijk zijn, moet steeds het meest achtergestelde gebied, met de hoogste regionale steun % gekozen worden.
 - De facto zal dit voor Vlaanderen zo goed als onmogelijk toe te passen zijn.

9. DAEB – specifiek geval

Definities DAB – NEDAB - DAEB

- **DAB:**
 - Verzamelnaam voor niet-economische én economische diensten
 - Niet gedefinieerd in het Verdrag (enkel Protocol 26)
- **Niet-economische DAB (NEDAB):**
 - Buiten toepassingsgebied mededingingsregels
 - Beoordeling economisch karakter evolueert met de tijd
 - Voorbeelden: politie, controle op luchtverkeer, openbaar onderwijs,...
- **DAEB: FAQ - (29.04.2013):**
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/new_guide_eu_rules_procurement_nl.pdf
(antwoorden op 237 vragen i.v.m. staatssteun, overheidsopdrachten)

9. DAEB – specifiek geval

Basis: Altmark arrest van Hof van Justitie 2003

1. Onderneming daadwerkelijk belast met een duidelijk omschreven openbare dienstverplichting
2. Objectieve en transparante parameters vastgelegd om compensatie te bepalen
3. Compensatie niet hoger dan noodzakelijk (kosten + redelijke winst)
4. Onderneming gekozen via openbare aanbesteding of compensatie bepaald op basis van kosten van een gemiddelde, goed beheerde onderneming

Indien cumulatief aan alle voorwaarden voldaan → geen staatsteun

9. DAEB – specifiek geval

▶ 4-trapsraket:

1. Financiering voldoet aan de 4 Altmarkvoorwaarden
→ geen staatssteun → geen aanmelding;
2. Financiering voldoet niet aan Altmark → in principe staatssteun
maar indien voldoet aan de voorwaarden van de DAEB
de-minimisverordening → geen aanmelding
3. Financiering voldoet niet aan Altmark of de-minimis → staatssteun
maar indien voldoet aan de voorwaarden van Beschikking / Besluit
→ geen aanmelding
4. Financiering voldoet niet aan Altmark en niet aan de Beschikking
→ staatssteun + aanmelding bij Commissie op basis van
Kaderregeling

9. DAEB – specifiek geval

- ▶ **DAEB de-minimis: vrijstelling van aanmelding**
 - Verordening (EU) 2023/2832 (EU Pb van 12 december 2023, L)
 - Steun aan met DAEB belaste onderneming
 - Maximaal 750.000 euro per 3 jaar (rollende periode)
 - Niet-cumuleerbaar met andere DAEB steun voor dezelfde DAEB
 - Wel cumuleerbaar met andere de-minimis steun
 - Moet ook in de-minimis register opgenomen worden

9. DAEB – specifiek geval

▶ DAEB besluit 2025/2630 van 16 december 2025

- Publicatieblad (L) van 19 december 2025, vervangt besluit 2012/21/EU
- vrijstelling van aanmelding
- Voor ondernemingen belast met DAEB tot 20 miljoen compensatie, per jaar, per onderneming en zelfs per dienst (vroeger 15 miljoen)
- Ziekenhuizen, zonder limiet
- Steun om te voldoen aan sociale behoeften wat betreft gezondheidszorg en langdurige zorg, kinderopvang, toegang tot de arbeidsmarkt en herintreding, en de zorg voor en sociale inclusie van kwetsbare groepen
- sociale huisvesting en betaalbare huisvesting (def. in bijlage)
 - sociale kansarme groepen, die geen huisvesting vinden tegen marktvoorwaarden
 - Investeringssteun aankoop grond, nieuwe gebouwen renovatie, minimale vereisten kwaliteit, milieu, toegankelijkheid, sociale mix...
 - minstens 20 jaar ter beschikking voor die functie
 - ook betaalbare huisvesting voor niet-kansengroepen (verhouding huurlasten of hypotheek versus inkomen,...)

9. DAEB – specifiek geval

▶ DAEB besluit 2025/2630 van 16 december 2025

- Betrokken onderneming, belast met DAEB door officieel besluit van de overheid, met daarin :
 - Inhoud en duur van de openbare dienstverplichting
 - Belaste onderneming en het betrokken grondgebied
 - Toekenning van exclusieve of bijzondere rechten
 - Beschrijving van het compensatiemechanisme en de parameters voor berekening, monitoring en herziening van de compensatie
 - Regeling om overcompensatie te vermijden en terug te betalen
- Verwijzing naar het EU besluit is niet langer noodzakelijk
- Periode voor het beheer van de DAEB is maximaal 10 jaar, tenzij er langere afschrijvingsperiode is

9. DAEB – specifiek geval

DAEB besluit 2025/2630 van 16 december 2025

- Compensatie niet hoger dan nodig om de netto kosten van de dienstverlening te dekken + redelijke winst
- Netto kosten worden omschreven als het verschil in kosten en inkomsten, zoals bepaald in de verschillende artikels van het besluit
- Compensatie mag een redelijke winstmarge (= max. relevante swaprentepercentage + 100 basispunten) beschikken gebaseerd op het rendement op kapitaal
- Controle overcompensatie minder streng: na 5 jaar en op einde
- Gescheiden boekhouding, indien de ondernemingen nog andere activiteiten uitoefent
- 2-jaarlijkse rapportering door de lidstaten valt weg. Vanaf 2028 in eAid register.
- Bedoeld voor generiek “regime”, vb. BVR WSE lokale diensten economie, niet voor ad hoc dossiers

9. DAEB – specifiek geval

- Dienstverlening aan “**burgers**” niet aan “ondernemingen”
- Steeds “**marktfalen**” nodig: dienst mag nog niet (onder dezelfde voorwaarden inzake kwaliteit, veiligheid, betaalbaarheid bestaan)
- Kwalificatie als DA(E)B **geldt enkel voor die specifieke dienst** en de compensatie daarvoor
- **Geen vrijgeleide om dienstverlener voor al zijn activiteiten als DAEB te kwalificeren en dus “automatisch staatssteun OK”**
- Is afhankelijk van de soort van activiteiten en diensten in het project
- Indien de steun wordt gegeven voor een andere activiteit dan diegene waarvoor een DAEB compensatie wordt gegeven, kan dat andere onderdeel wel staatssteun zijn
 - Wel “opening” in nieuw DAEB besluit naar “energie-efficiëntie”

10. Staatssteun in Vlaanderen – enkele principes

- Wie kan steun geven?

- elke minister bevoegd voor zijn of haar beleidsdomein
- per Departement, Agentschap, Instelling... eigen regels
- ook provincies, gemeenten, intercommunales,...

→ geen coördinerend “staatssteun agentschap” dat alles centraliseert of controleert

→ Permanente Vertegenwoordiging doet marginale controle

→ Praktijk: niet alle entiteiten even goed op de hoogte

- “Economie” meest direct betrokken en is vaak trekker of coördinator naar EU toe
- vb. sensibilisering via infosessies, interne vorming, diverse adviezen en begeleiding in concrete dossiers of procedures,...

10. Staatssteun in Vlaanderen – enkele principes

- Algemene regel: steun via generieke regeling - TIP
 - via decreet of BVR (of lokaal generiek besluit): algemene voorwaarden
 - afgestemd op wat (maximaal) kan binnen EU regels (vb. inzake maximale steunpercentages, steunbedrag, in aanmerking komende investeringen of kosten,...)
 - dit generieke kader wordt dan aangemeld of ter kennis gegeven bij de EU Commissie
 - eens de EU procedure op het overkoepelende niveau doorlopen is, moeten de individuele dossiers niet meer individueel aangemeld worden, tenzij ze bepaalde drempels overschrijden
 - iedereen die voldoet aan de bepalingen krijgt in principe steun (mits budgettair haalbaar)
 - quasi automatisch steun

10. Staatssteun in Vlaanderen – enkele principes

- Uitzondering: ad hoc en/of individuele steun
 - ad hoc: steun buiten een generiek besluit
 - individueel: binnen generiek kader, maar boven de drempels
- per dossier aanmelden of ter kennis geven aan Commissie
- hier rol begunstigde wel groter
- vaak overleg met EU Commissie waar begunstigde mee wordt uitgenodigd om dossier toe te lichten
- bijsturing mogelijk, meer mogelijkheden à la tête du client
- doorlooptijd, minstens 3-6 maanden, complexe dossiers vaak meer dan 1 jaar

10. Staatssteun in Vlaanderen – enkele principes

- Timing Raad van State versus EU procedure

Raad van State normaal gezien als ontwerp regelgeving al quasi klaar is om goedgekeurd te worden

- AGVV/GBER regime: overheid kan regelgeving al definitief goedkeuren vooraleer ter kennisgeving aan EU
 - principieel VR / adviezen SERV... / Raad van State / definitief VR / ter kennisgeving EU
- Aanmelding: andere volgorde
 - principieel VR / adviezen SERV... / aanmelding EU / (opnieuw VR) / Raad van State / definitief VR

11. Procedures en rapporteringen

Onderscheid ter kennisgeving en aanmelding

- Steunverlenende autoriteit checkt of er sprake is van staatssteun :
 - NEE: er moet verder niets gedaan worden
 - JA → rechtvaardiging zoeken
- Is het de-minimis ? : Ja → verklaring op eer, verder niets
Nee → valt het onder AGVV?
- AGVV JA → ter kennisgeving EU via SANI website
mag al starten met project, enkel jaarlijks rapport
AGVV NEE → aanmelding via SANI website
project mag NIET starten voor EU goedkeuring

11. Procedures en rapporteringen

- SANI:
 - Aanmelding/ter kennisgeving steunregime of ad hoc steun
 - Hierdoor wordt SA (“State Aid”) nummer gecreëerd
 - link voor latere rapportering in SARI en TAM
 - link voor EU monitoring en audits, klachten,...
- SARI:
 - Jaarlijkse; per steunregime 1 cijfer totaal steunbedrag
 - Wel opgesplitst per AGVV artikel/doelstelling en apart voor
- TAM (Transparantie)
 - Individuele steun van meer dan 100.000 EUR
 - Naam begunstigde, KBO nr., KMO/groot, NACE, steunbedrag, datum
- De-minimis eAid register vanaf 1/1/2026

12. Mededeling begrip staatssteun en grids

- EU Publicatieblad van 19 juli 2017, C 262/1
- http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/notice_aid_en.html
- Notion of Aid of “NoA”
- Achtergrond informatie bij jurisprudentie Hof van Justitie en beschikkingspraktijk Commissie
- Per definitie “levende materie”
- Officieel “Mededeling” en dus geen “vrijstellingsverordening”
- Maar officieus: Commissie wil dat lidstaten dit gebruiken om zelf te oordelen in welke situaties er geen sprake is van staatssteun, zonder alles aan te melden
- Deel van SAM: Com ziet enkel meest verstorende dossiers
- https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/rrf-guiding-templates_en (RRF guiding templates)

12. Mededeling begrip staatssteun en grids

Voorbeelden en interessante toelichtingen

- Onderneming en economische activiteit (§7-16)
 - Vb §11: meerdere juridische entiteiten kunnen als één enkele economische entiteit en dus als één “onderneming” moeten beschouwd worden via zeggenschap en andere feitelijke economische of organieke banden (“single economic unit” of SEU)
- Overheidsgezag (§17-18)
- Cultuur (§33-37)
- Staatsmiddelen en toerekenbaar aan de staat (§38-65)
- Voordeel (§66-72)
- Selectiviteit (materieel en geografisch) (§117-155)
- Beïnvloeding handlesverkeer en mededinging (§185-198)
- Infrastructuur (§199-228)

12. Mededeling begrip staatssteun en grids

- Infrastructuur: verdere duiding bij NoA
- Leipzig Halle: “*als een infrastructuur gebruikt kan worden voor een commerciële activiteit, dan is ook de financiering van die infrastructuur een economische activiteit en dus onderhevig aan de staatssteun regels*”
- Infrastructuur die **niet commercieel geëxploiteerd** wordt, valt **niet** onder staatssteunregels
 - Vb. typische overheidstaak als politie, douane, luchtverkeersleiding, bescherming overstroming,...
 - Vb. niet gebruikt om goederen of diensten op markt aan te bieden: weg kosteloos voor iedereen

12. Mededeling begrip staatssteun en grids

- **Ancillary**: infrastructuur bijna uitsluitend niet-economisch en econ. zuiver ondersteunend, rechtstreeks verband,...: OK
- “**Gebruikelijke faciliteiten**”: restaurant, winkels, betalende parking,... beïnvloeden handelsverkeer niet → geen SA
- **Geen beïnvloeding handelsverkeer indien 3 VW voldaan zijn**:
 - doorgaans geen directe concurrentie voor infrastructuur
 - particuliere financiering in de sector is in de *lidstaat* onbeduidend
 - niet “*dedicated*”: infrastructuur is niet ontworpen voor een specifieke sector of onderneming maar levert voordelen op voor de samenleving als geheel

12. Mededeling begrip staatssteun en grids

- Staatssteun analyse steeds op 3 niveaus:
Eigenaar / uitbater of exploitant / eindgebruiker
- **Niveau 1 (eigenaar):** overheid moet handelen onder dezelfde voorwaarden en condities als een private investeerder in vergelijkbare omstandigheden
 - pari passu, zelfde risico's en opbrengsten als private partner
 - ex ante degelijk business plan, (best extern gevalideerd), dat duidt op adequate te verwachten return voor investeerder
- **Niveau 2 (uitbater/exploitant)** meestal geen SA indien aangeduid via open tender, of via benchmark en algemeen aanvaarde methodologie (soms kan ook DAEB of Altmark)
- **Niveau 3 (gebruiker)** meestal geen SA indien
 - infrastructuur open staat voor iedereen, open access
 - of gebruiker betaalt marktconforme vergoeding/prijs

13. Conclusie – risico-inschatting

- Stap 1: is er sprake van staatssteun?
 - Overheidsopdracht kan uitweg zijn
 - Analyse vooral op basis van principes in NoA, Grids,...
 - Geen SA: je hoeft niets te doen
 - Wel SA: kijken naar AGVV/GBER, de-minimis, DAEB,...
- Stap 2: regelgeving conform maken, inhoudelijk en procedureel (Vlaams en Europees)
- Stap 3: uitvoering conform de regels, controle, monitoring,...

13. Conclusie – risico-inschatting

- Mogelijke risico's n.a.v. standaard opvolging door EU
 - Aanmelding of ter kennisgeving via SANI: SA nummer
 - Jaarlijkse rapportage (SARI) en monitoring/audit door EU
 - eventueel doorgedreven controle opzet regime én reeds goedgekeurde dossiers
 - kan leiden tot terugvorderingen en aanpassingen steunregimes
 - Ook TAM wordt door Commissie als controle gebruikt
 - Tegen elke beslissing van de Commissie is beroep mogelijk bij het Gerecht van Eerste Aanleg (en daarna bij het Hof van Justitie) in Luxemburg
 - niet opschortend en “good will” Commissie andere dossiers

13. Conclusie – risico-inschatting

- Mogelijke risico's n.a.v. klacht benadeelde derde
 - Commissie verplicht om ambtshalve elke klacht te bekijken
 - Eerst controle of klager individueel geraakt is (belang) en het juiste standaardformulier gebruikt heeft
 - Dan eerste reactie Lidstaat naar Commissie
 - Afhankelijk van inhoud, grootorde, precedentswaarde,...
 - Geen vaste timing, eventuele publieke procedure
 - Klacht officieel gericht aan lidstaat “België” (minister buitenlandse zaken) maar intern doorgestuurd naar verantwoordelijke entiteit

Aansluitende Q&A

Pauze tot 11.20 uur

Toelichting

- **Peter Van Humbeek**, stafmedewerker bij SERV

AANBEVELINGEN VOOR EEN PROACTIEF VLAAMS
STAATSSTEUNBELEID

ACHTERGRONDRAPPORT BIJ HET ADVIES 'AAN-
BEVELINGEN VOOR EEN PROACTIEF STAATS-
STEUNBELEID'

Vaststellingen

Veranderende rol van staatssteun
in de EU

Risico's, in het bijzonder ook voor
Vlaanderen

Aanbevelingen

Blijf het gelijk speelveld bepleiten

Ondersteun een meer strategische invulling

Promoot centraal opgezette EU-fondsen

Vraag betere data en monitoring

Dring aan op vereenvoudiging en
capaciteitsversterking

Zorg voor een goede inpassing in het
industriebeleid

Vaststellingen

Complexe staatssteunregels

Nadelen bestuurlijk model in Vlaanderen

AGW en DAEB onderbenut?

Aanbevelingen

Versterk de kennisdeling

+

Maak werk van een performantere ambtelijke organisatie ifv

* Ondersteuning van overheden, ondernemingen en organisaties

* Meer strategische aanpak

* Betere afweging van de mogelijkheden

AANBEVELINGEN VOOR EEN PROACTIEF VLAAMS
STAATSSTEUNBELEID

Praktijkcases door:

- **Ingrid Lieten**, directeur van Verso
- **Yelter Bollen**, beleidscoördinator bij Bond Beter Leefmilieu
- **Patrick Van den Bossche**, strategisch adviseur bij Agoria

Verso aan het woord:

- Ingrid Lieten, directeur van Verso

Bond Beter Leefmilieu aan het woord:

- **Yelter Bollen**, beleidscoördinator bij Bond Beter Leefmilieu

Staatssteun & milieudoelstellingen

Bond Beter Leefmilieu

Yelter Bollen

21/04/2026

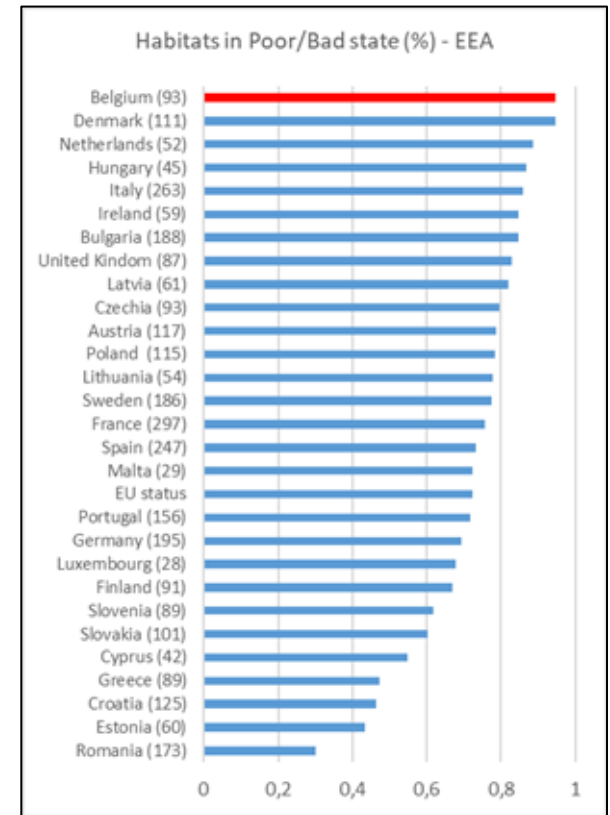
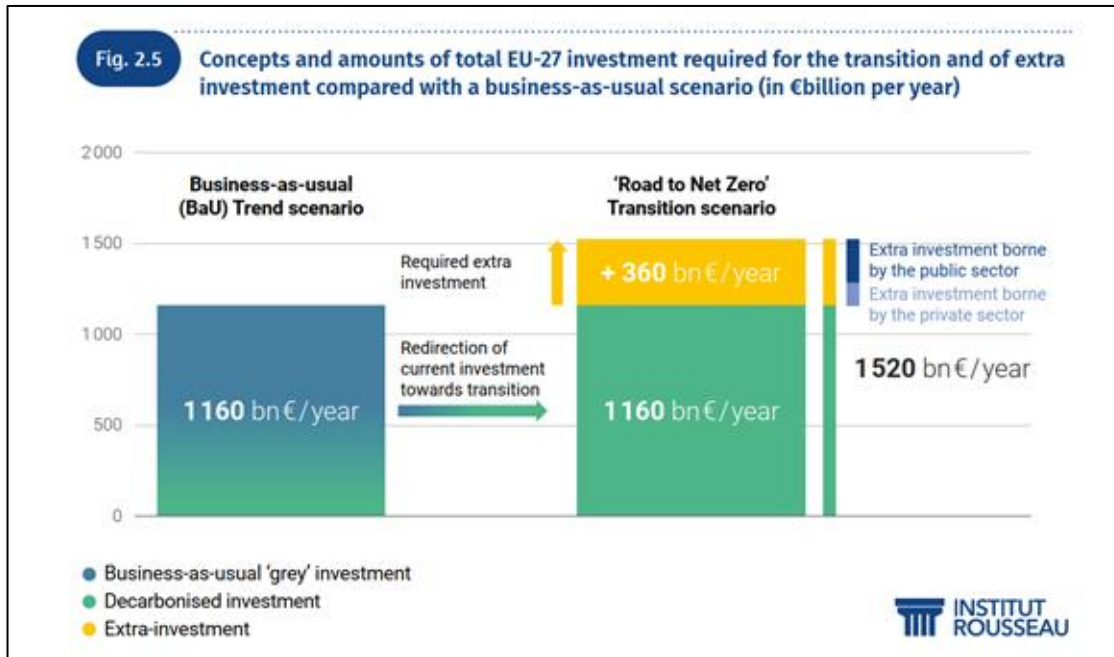

Bond Beter Leefmilieu

- **Coherentie met milieudoelstellingen**
- **Cruciaal instrument**
 - EU doelstellingen
 - Schaarse EU middelen
 - Sleutelrol nationale uitgaven
- **Coherentie?**
 - Doelgerichte coördinatie/kanalisatie
 - Positief - Aanzwengelen
 - Negatief - Afblokken

Coherentie - Positief & Negatief

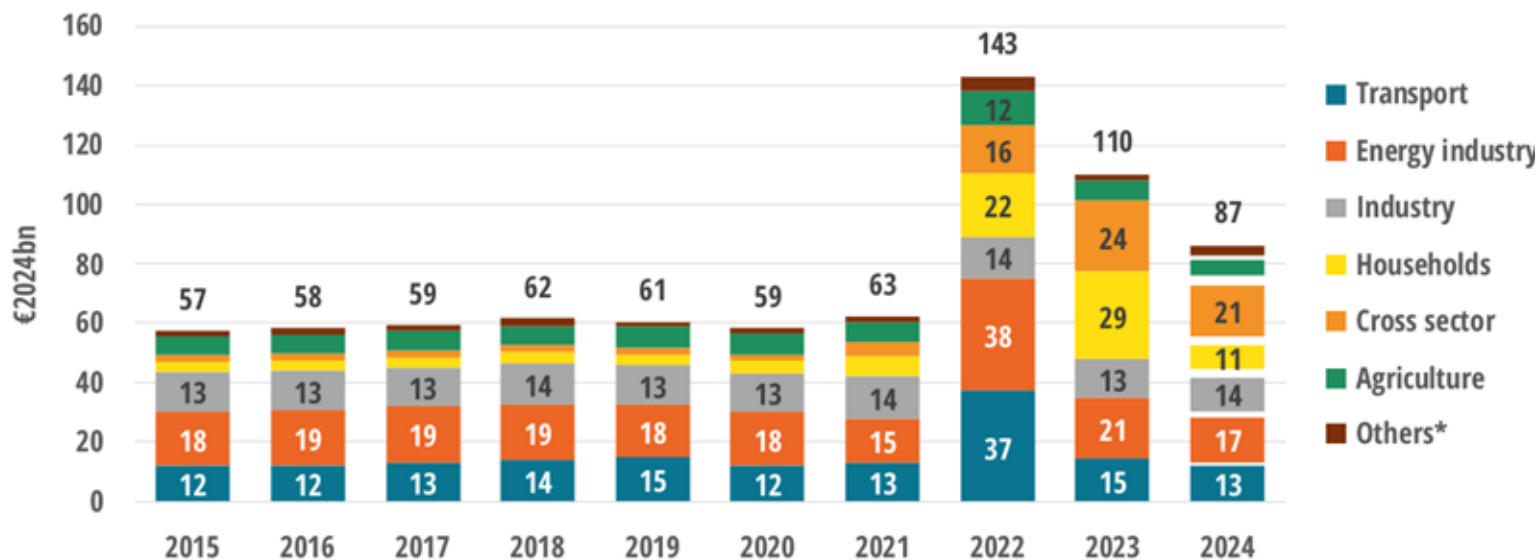
Evolutie?

- **Erkenning van noodzaak coherentie**
 - EEAP
 - ESABCC
 - Governance Regulation & NECP
 - Country Specific Recommendations
- **Green deal & crisis respons**
 - CEEAG
 - TCTF
 - CISAF
- **Tools**
 - Taxonomie
 - DNSH

Maar ook:

Figure 11: Fossil fuel subsidies by economic sector – Main categories

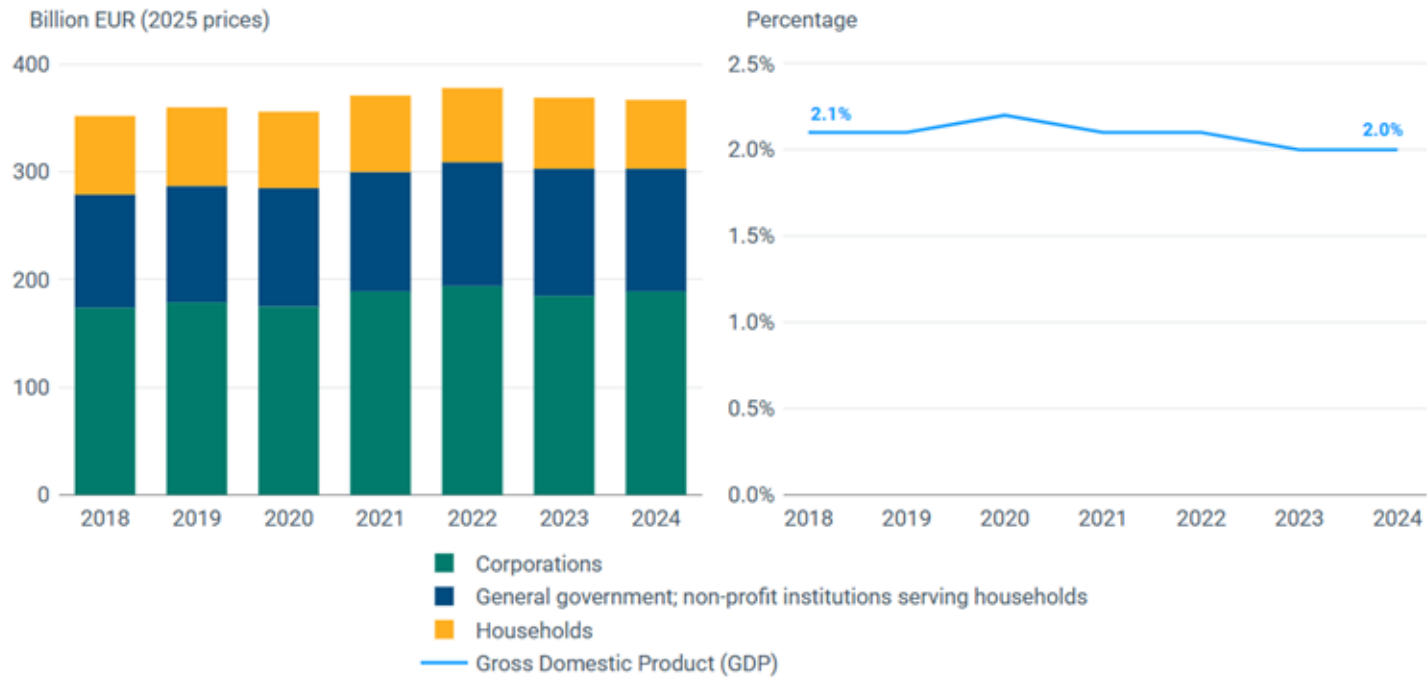
Period 2015-2024; EUR₂₀₂₄ billion; Government ownership and equity infusion categories excluded

Source: Enerdata, 2025. *Others includes construction, services, business, public, and mining sectors. NB: 2024 estimates are represented with light colour

En ook:

Figure 1. Environmental protection expenditure by institutional sector in the period 2018-2024, EU-27

In BE? CSR 2025

- More action is needed to put Belgium on the path to its 2030 climate target
- The roll-out of renewables in Belgium is low and needs to accelerate
- **Belgium records sizeable fossil fuel subsidies with no planned phase-out before 2030**
- Fossil fuel subsidies hold back the energy renovation of buildings. Unless it steps up its efforts, Belgium is unlikely to achieve its 2030 reduction target for energy consumption by buildings.

Aanbevelingen

- **Groene eilanden?**
 - Geen horizontale milieuregels
 - Groene silo's
 - **Budgettaire limieten & ongelijke capaciteit**
 - **Steunshopping**
 - **Handhaving**
-
- **Hervormingen steunregime**
 - DNSH horizontaal integreren
 - Positieve milieuconditionaliteit
 - **Europeaniseren steun instrumenten**
 - **Opschaling EU middelen**

Agoria aan het woord:

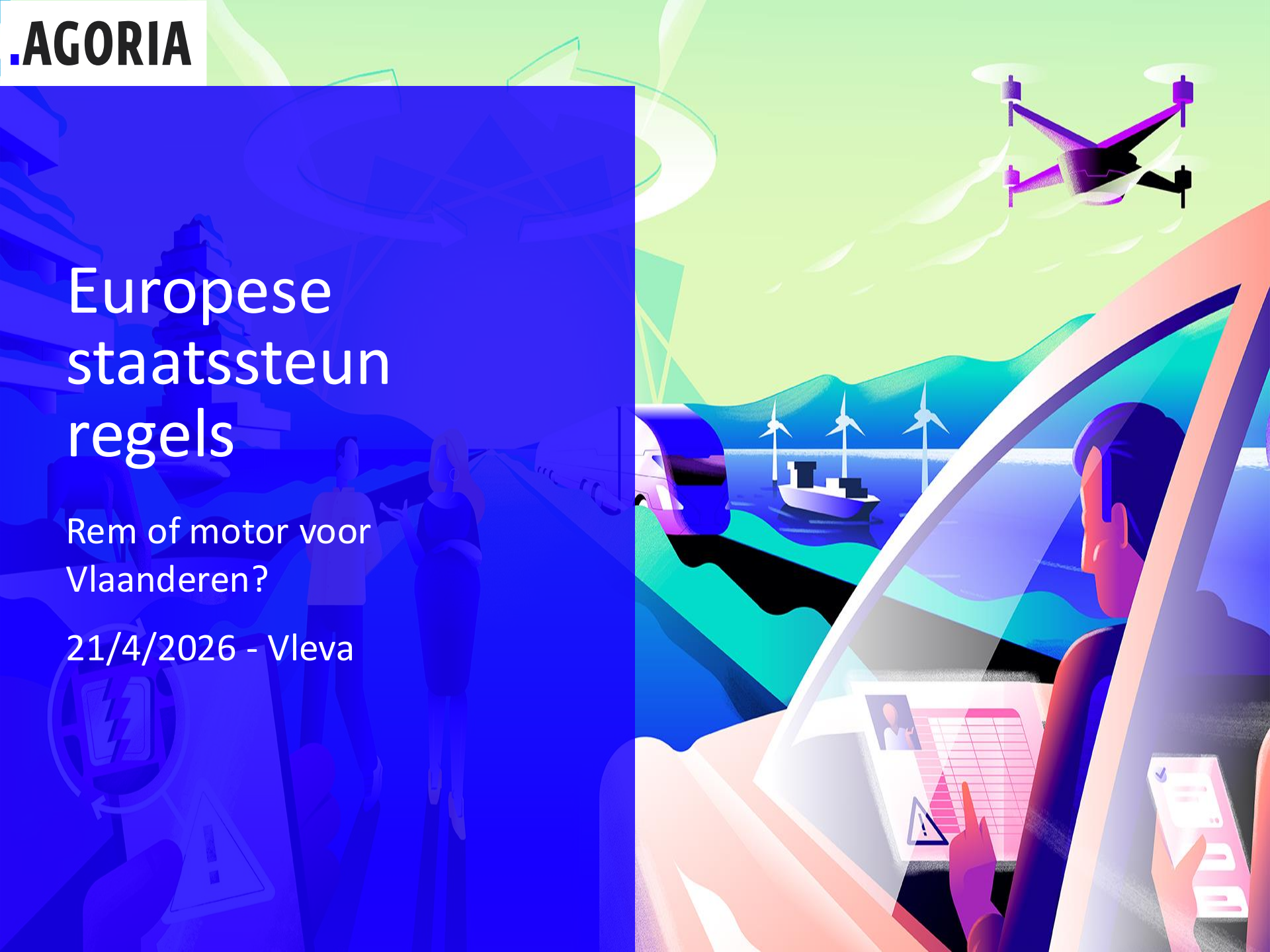
- **Patrick Van den Bossche**, strategisch adviseur bij Agoria

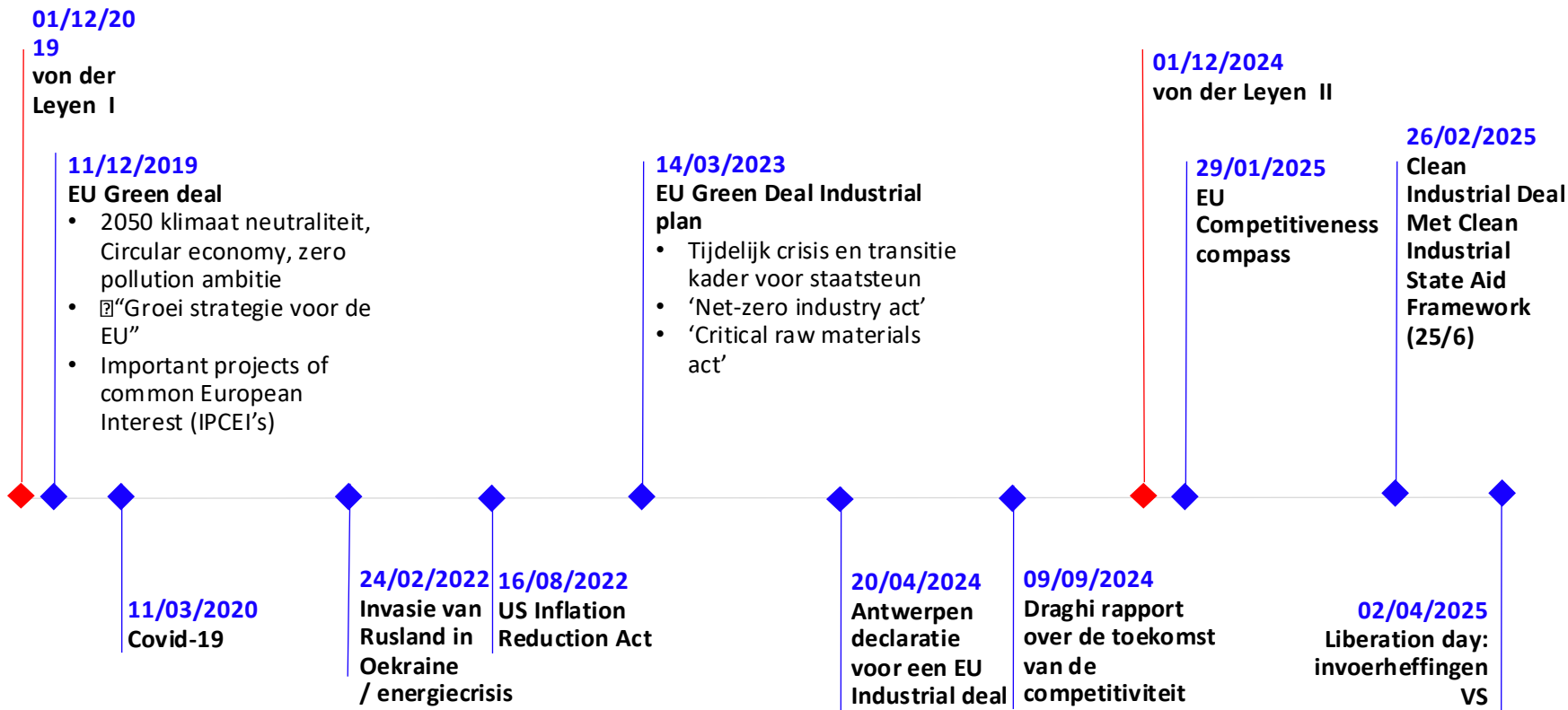
Europese staatssteun regels

Rem of motor voor
Vlaanderen?

21/4/2026 - Vleva

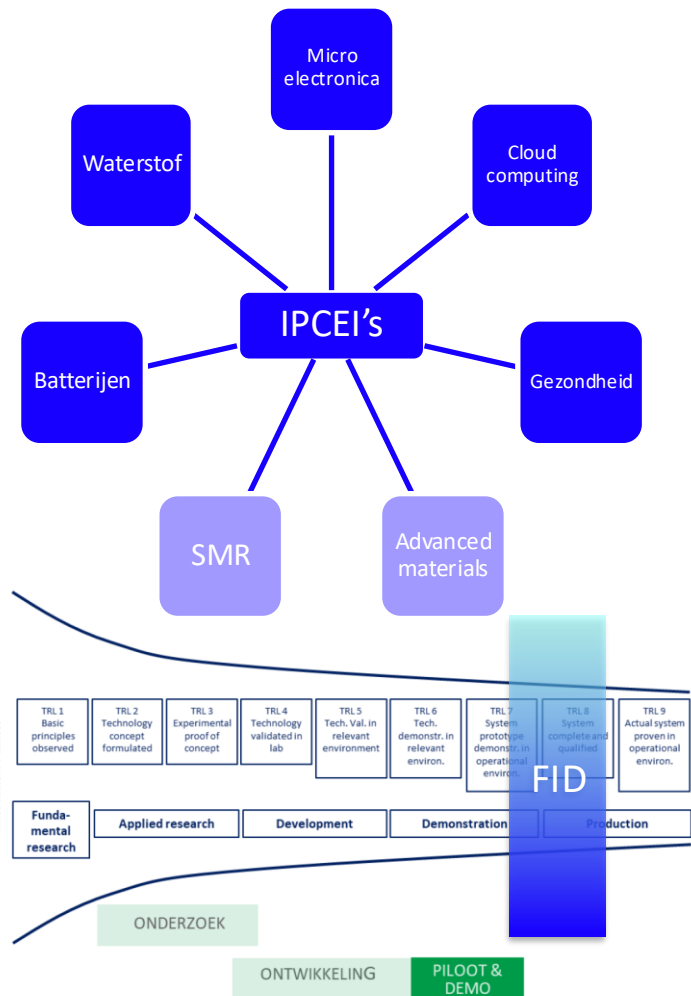

Context

Voorbeeld IPCEI's

- Beleid van de Europese Commissie om technologische doorbraken te realiseren voor de groene & digitale transitie
 - Vlaanderen heeft geparticipeerd in verschillende IPCEI's en werkt aan bijkomende participatie
- Focus op grootschalige geïntegreerde projecten, inclusief samenwerking en zogenaamde spillovers
- Mogelijkheid om af te wijken van de regels voor staatsteun gebaseerd op berekening van de zogenaamde funding gap
 - Inclusief mogelijke steun voor pilootinstallaties (First Industrial Deployment – FID)

Case: eerste IPCEI batterijen

- In totaal 17 bedrijven met 23 projecten in 7 landen
- Totale investering 8,2 miljard Euro met 3,2 miljard Euro staatsteun over 4/5 jaar
- Verdeling staatsteun:
 - België 80 miljoen voor 4 projecten
 - Finland 30 miljoen voor 5 projecten
 - Frankrijk 960 miljoen voor 2 projecten
 - Duitsland 1.250 miljoen voor 7 projecten
 - Italië 570 miljoen voor 8 projecten
 - Polen 240 miljoen voor 6 projecten
 - Zweden 50 miljoen voor 3 projecten

Commission approves €3.2 billion support by seven Member States for project of common European interest for **battery value chain**

Raw and advanced materials	Cells and modules	Battery systems	Repurposing, recycling and refining
BASF	ACC	BMW	BASF
Eneris	BMW	Endurance	Endurance
Keliber	Endurance	Enel X	Elemental
Nanocyl	Eneris	Eneris	Eneris
Solvay	FAAM	Kaitek	FAAM
Terrafame	SEEL	SEEL	Fortum
Umicore	VARTA		SEEL
			Umicore

Uitzondering op regels van staatsteun werden in Vlaanderen enkel gebruikt om FID te steunen – beperkte steun in vergelijking met grote lidstaten

Clean Industrial State Aid Framework *

- Nieuw kader (TCF) dat voorwaarden geeft waarbij staatssteun mogelijk is:
 - Steun voor CO2 neutrale energie & hoge energiekosten (competitiviteit)
 - Steun voor de decarbonisatie van de industrie
 - Steun voor opschaling van NZIA/CRMA
 - Steun voor specifieke innovatie
 - Steun om de risico's van privé investeringen te verlagen
- Voor activiteiten in NZIA/CRMA maximaal steun van 15% of 150 Meuro/project
 - Cfr. Batterij cluster Noord-Frankrijk ...

* Consultatie over aanpassing afgerond

Rigide/Risico averse toepassing van staatssteunregels in Vlaanderen zijn problematisch om investeringen aan te trekken

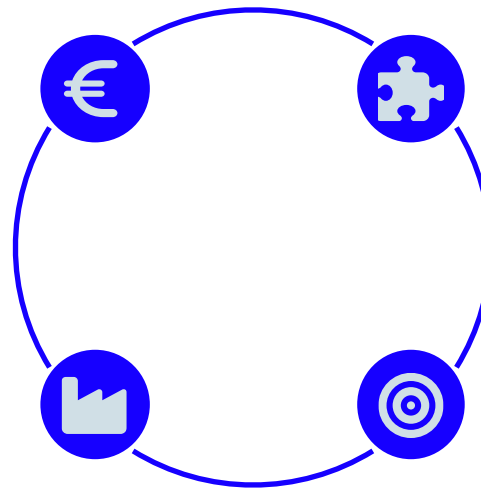
Aantal denkpistes

**Blijvend EU-budget
bepleiten op basis van
excellentie**

IPCEI, NZIA, CRMA ...

**Geïntegreerd industrieel
beleid**

Vergunningen, ruimte, talent,
bereikbaarheid, ...

Middelen combineren

Regionaal + Federaal + Europees

Keuzes durven maken

Goed doordacht prioriteren

Thank you

For your attention

Patrick Van den Bossche

Strategic advisor green transition

Patrick.vandenbossche@agoria.be

+32 2 706 80 12

.AGORIA

Slotwoord

- **Pieter Kerremans**, administrateur-generaal van SERV

Netwerklunch

LET'S CONNECT!

Dankjewel voor jouw deelname!
Graag tot een volgende keer.

Website:

www.vleva.eu

www.serv.be

E-mail:

paula.verschaeve@vleva.eu

hazel.tyssen@vleva.eu

pvhumbecck@serv.be